

Green deal, între concurența și competitivitatea companiilor europene

În ultimii ani, Uniunea Europeană și-a asumat un rol de leader la nivel mondial în lupta împotriva schimbărilor climatice. Principala prioritate a Comisiei Europene, condusă de Ursula von der Leyen, este implementarea Green Deal, prin care Comisia își propune să stimuleze utilizarea eficientă a resurselor prin trecerea la o economie circulară, mai curată, refacerea biodiversității și reducerea poluării.

Totuși, obiectivele ambițioase care vin din zona politică sunt întâmpinate de tot mai multe voci, în special dinspre mediul de afaceri, îngrijorate de faptul că tranziția accelerată a UE către o economie mai verde amenință competitivitatea companiilor europene. Constrânse să își internalizeze costurile de mediu, companiile europene ajung să se concureze, chiar pe piața internă a UE, cu rivali originari din alte jurisdicții, în care standardele de mediu sunt mai puțin stricte.

În plus, în lupta pentru competitivitatea la nivel global companiile europene se vad constrânse și de aplicarea formalistă de către Comisia Europeană și autoritățile naționale de concurență, a regulilor în materie de ajutor de stat și de control al concentrărilor economice.

În acest context, conferința găzduită pe 4 februarie 2020 de **Margrethe Vestager**, vice-președinta Comisiei Europene, și-a propus să ofere un cadru de dezbatere despre rolul politicii de concurență în atingerea ambițioaselor obiectivelor de mediu ale UE.

Dezbaterile au evidențiat că, în lipsa unor **reguli stricte, companiile tind să rămână fidele tehnologiilor învechite** care, deși nu sunt prietenoase cu mediul, servesc la îndeplinirea obiectivelor imediate de profitabilitate urmărite de acționari și investitori. Pe de altă parte, după cum arată studii recente, deși consumatorii europeni se declară în favoarea protejării mediului, în practică nu sunt dispuși să suporte costurile aferente și să plătească mai mult pentru produse ecologice.

În mod evident, misiunea de a rezolva aceste dificultăți nu revine politicii de concurență, însă principala provocare în acest domeniu este tocmai adaptarea politicii de o manieră care sprijină trecerea la o economie mai verde, în care inovarea este încurajată, însă fără a lăsa nepedepsite acele comportamente ale companiilor care sunt cu adevărat daunatoare pentru consumatori și pentru funcționarea normală a piețelor.

În acest scop, **Comisia** lucrează la anumite schimbări. Astfel, în privința controlului concentrărilor economice, se urmărește includerea eficiențelor de mediu printre criteriile ce trebuie evaluate la autorizarea unei concentrări, precum și flexibilizarea regulilor de autorizare a operațiunilor favorabile inovării și dezvoltării de tehnologii prietenoase cu mediul. Marea provocare rămâne în continuare găsirea unor soluții, care să permită identificarea și interzicerea achizițiilor realizate cu scopul blocării sau întârzierii introducerii pe piața de noi tehnologii.

În domeniul ajutorului de stat, schimbările principale anticipate vizează o creștere a importanței impactului de mediu în evaluarea ajutoarelor de stat (se vorbește chiar despre includerea unei condiționalități de mediu în toate proiectele din domeniu). Comisia urmărește să stimuleze utilizarea ajutoarelor de stat sprijinirea activităților de cercetare pre-competitivă și competitivă pe domenii precum: materiale inovative, reciclare, eficiența energetică, sisteme de stocare a energiei electrice (baterii). Domeniul energiei, și în special susținerea introducerii unor tehnologii alternative (cum sunt cele bazate pe hidrogen), investițiile în producerea de energie din surse regenerabile, se mențin în centrul atenției.

Anumite schimbări sunt așteptate și în aria regulilor privind practicile anticoncurențiale. Astfel, Comisia intenționează modificarea regulilor de cooperare pe orizontală (între concurenți), pentru a favoriza participarea concurenților la proiecte comune de standardizare, cercetare-dezvoltare și inovare, cu scopul facilitării introducerii

pe piața de tehnologii și produse cu impact pozitiv asupra mediului. Regulile de concurență aplicabile în relațiile verticale (furnizor-beneficiar) vor trece, de asemenea, printr-un proces de revizuire, cu obiectivul declarat al eliminării efectului inhibitor al unora dintre regulile actuale și al recompensării companiilor care sunt pionieri în introducerea pe piața a unor produse și tehnologii prietenoase cu mediul.

Exista, desigur, îngrijorări ca o relaxare prea mare a regulilor de concurență ar putea conduce la nepedepsirea unor acorduri care, sub aparența unei cooperări pe considerente de mediu, ar ascunde comportamente anticoncurențiale daunatoare pentru consumatori și concurență.

Chiar dacă se vorbește despre o anumită relaxare a regulilor, aceasta nu trebuie înțeleasă ca o abrogare a regulilor existente. Din contra, poziția comisarului european de concurență este clară: concurența rămâne principalul catalizator natural al inovării, iar **Comisa** va rămâne ferma în aplicarea cu severitate a regulilor de concurență în cazul cartelorilor *hard-core* și a practicilor abuzive ale companiilor dominante. De fapt, relaxarea anunțată reprezintă doar flexibilizarea aplicării regulilor existente pentru a permite companiilor să dezvolte în comun – fără teama de a fi sancționate pentru încălcarea regulilor de concurență - obiective legitime de mediu care, cel puțin la acest moment, sunt tratate la „și altele” de autoritățile de concurență, mai ales în procedurile antitrust.

Mediul de afaceri militează pentru o mai mare predictibilitate și claritate cu privire la reguli. Exista chiar voci care cer asigurarea certitudinii prin emiterea de către autoritățile de concurență a unor confirmări preliminare cu privire la anumite practici. Cu toate acestea, abordarea preferată a autorităților de concurență rămâne autoevaluarea de către companii, din perspectiva compatibilității cu regulile de concurență, a inițiativelor de mediu ale acestora, pe baza orientărilor oferite de legislație, intervenția autorității de concurență urmând să se producă doar în cazul unor suspiciuni de încălcare a legii.

Cum schimba aceste discuții activitatea de zi cu zi a companiilor din România?

Dacă evaluarea eficiențelor de mediu trebuie să devină un exercițiu obișnuit în fundamentarea deciziilor de business ale companiilor, o veste bună ar fi ca integrarea obiectivelor de mediu în politica de concurență europeană îndreptățește companiile să invoce, la rândul lor, astfel de eficiențe în fața autorităților de concurență cu mai mari șanse de succes ca până acum.

Eliminarea tensiunilor dintre **Green Deal** și **politica de concurență a EU** nu este o temă care să poată fi soluționată în cadrul unei conferințe. Cu toate acestea, din dezbaterile organizate de Comisia Europeană s-au desprins câteva idei interesante, care merită urmărite, fie doar și pentru faptul că, mai devreme sau mai târziu, le vom simți efectele și în România, sub forma unor noi scheme de ajutor de stat, a unor modificări legislative sau chiar a unor nuanțări subtile a abordării **Consiliului Concurenței** în anumite cazuri.